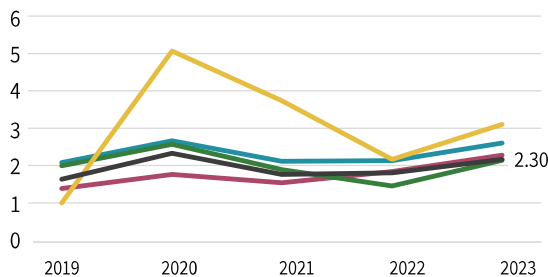

מבחינת איכות תיק האשראי העסקי, חלה הרעה בכל מדדי איכות האשראי: ההוצאות להפסדי אשראי עלו בכל ענפי המשק ובפרט בענף הבינוי והנדל"ן ובענף המסחר (איור ה'-30). עיקר ההוצאה הינה בגין ההפרשה להפסדי אשראי, כך ששיעור ההפרשה מסך האשראי הגיע לרמה דומה לזו שנצפתה במשבר הקורונה בשנת 2020 (איור ה'-31). ההוצאה להפסדי אשראי בשנת 2023 הושפעה בעיקר מהגדלת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בשל התאמות בגין השפעות מקרו כלכליות (עלייה בסבירות להאטה כלכלית בשל סביבת ריבית גבוהה לאורך זמן ובשל השלכות המלחמה). עלייה זו חלה, בין היתר, על רקע העלייה בהיקף האשראי הבעייתי (איור ה'-32). יחס הכיסוי (יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסך האשראי שאינו צובר ריבית ואשראי בעייתי בפיגור מעל 90 יום),²⁴ ירד מעט בהשוואה לשנת 2022 (בניכוי בינוי ונדל"ן היחס עלה; איור ה'-33). ההסבר לירידה ביחס הכיסוי בבינוי ונדל"ן הוא שעל אף שההפרשה להפסדי אשראי עלתה, כלומר הבנקים ממשיכים להחזיק עבור ענפי הבינוי והנדל"ן כרית גדולה, האשראי שאינו צובר ריבית והאשראי בפיגור מעל 90 יום גדלו יותר ולכן היחס ירד (כלומר, בענף זה חלה שחיקה בכרית, אך היא עדיין נאותה).

חלה עלייה בהוצאות להפסדי אשראי בכל ענפי המשק ובפרט בענף הבינוי והנדל"ן ובענף המסחר. עיקר העלייה מקורה בעלייה בשיעור ההפרשה, שהגיעה לרמה דומה לזו שנצפתה בתקופת הקורונה

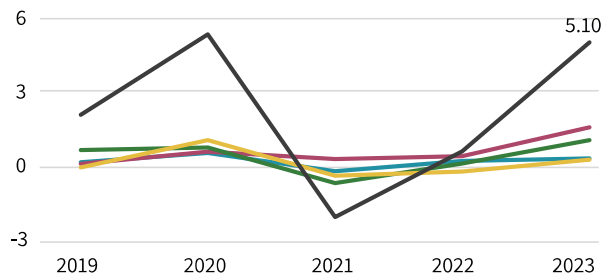
איור ה' - 31

שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מסך האשראי לפי ענפי משק מרכזיים, סך מערכת הבנקאות, אחוזים | 2019 עד 2023

איור ה' - 30

הוצאות להפסדי אשראי לפי ענפי משק מרכזיים, סך מערכת הבנקאות, מיליארדי ש"ח | 2019 עד 2023

— סה"כ מסחרי — מסחר — תעשייה וחרושת — בינוי ונדל"ן — בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל

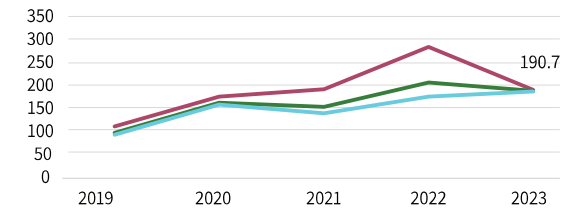
המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים

²⁴ אשראי בעייתי נחלק לאשראי צובר ושאינו צובר. אשראי שאינו צובר ואשראי צובר בפיגור מעל 90 יום מייצגים אומדן ל-NPL, שהינו מדד "אובייקטיבי" לאשראי בעייתי בין הבנקים השונים ולכן מצאנו לנכון לשבץ אותו במכנה (פיגור של עד 90 יום לעיתים הינו פיגור טכני בלבד). יצוין כי רוב האשראי הבעייתי הוא דווקא אשראי צובר שאינו בפיגור מעל 90 יום.

חלה עלייה בשיעור האשראי הבעייתי, אך הוא עדיין נמוך בהשוואה לתקופת הקורונה. כמו כן ירד יחס הכיסוי מעט לאור הירידה ביחס זה בענף בינוי ונדל"ן

איור ה' - 33

יחס הכיסוי*, סך מערכת הבנקאות, 2019 עד 2023 | אחוזים

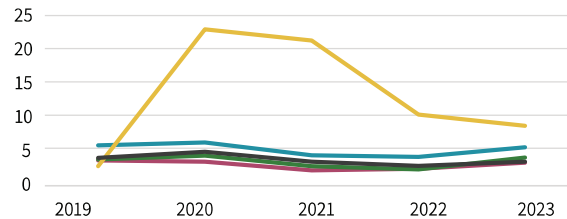

*יחס הכיסוי = סך ההפרשה להפסדי אשראי מסך האשראי שאינו צובר ריבית + אשראי צובר בפיגור מעל 90 יום.

— בינוי ונדל"ן — מסחר — תעשייה וחרושת — בינוי ונדל"ן

איור ה' - 32

שיעור האשראי הבעייתי מסך האשראי לפי ענפי משק מרכזיים, סך מערכת הבנקאות, 2019 עד 2023 | אחוזים

— סה"כ מסחרי — מסחר — תעשייה וחרושת — בינוי ונדל"ן — בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל — מסחרי ללא בינוי ונדל"ן

המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 פרסמו חברות הדירוג S&P ו-Moody's הערכה על עמידות הבנקים בישראל וקבעו ביחס לתיק האשראי כי ענף הבינוי והנדל"ן, שמהווה כ-40% מהאשראי העסקי (ו-19% מסך האשראי לציבור; לוח 17), הוא בין הענפים עם הסיכון הגבוה ביותר נוכח המלחמה (כמו גם ענף התיירות, ענפי השירותים ומגזר העסקים הזעירים והקטנים). עם זאת הביקוש המובנה הגבוה לאשראי לדיור, שמהווה כ-37% מסך האשראי ושיעורי המימון הנמוכים של האשראי לדיור (לאור אמות מידה שמרניות של חיתום ופיקוח הדוק של הפיקוח על הבנקים), מסייעים בהפחתת הסיכון של הבנקים. חברות הדירוג התייחסו לחולשות שקיימות בענף הבינוי והנדל"ן - התמודדות עם מחסור בעובדים, חשיפה לקרקעות ולנדל"ן מניב (להרחבה ראו תיבה ה'-1 בסקירה זו ופירוט נוסף בהמשך הפרק).

ענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן מהווה נכון לסוף שנת 2023 כ-40% מהאשראי העסקי (איור ה'-34 וכ-20% מסך האשראי לציבור בישראל) והוא שהוביל את צמיחת תיק האשראי בישראל (איור ה'-35). **קצב הגידול באשראי לענפי הבינוי והנדל"ן המשיך בשנת 2023 להיות גבוה ועמד על כ-14% (קצב הצמיחה היה גבוה במיוחד ברבעון הראשון של השנה והואט בהמשכה), קצב גבוה ביחס לשאר הענפים, אם כי נמוך יותר מקצב הצמיחה בשנת 2022, שעמד על כ-18.6%**. התמתנות זו בקצב הגידול באשראי לבינוי ולנדל"ן מוסברת בעיקר על ידי ההתמתנות בפעילות בשוק הדיור וההאטה במכירת דירות, לצד התייקרות עלויות המימון וכן האטה בענף ההייטק, שהביאה להאטה בשוק הנדל"ן למשרדים והאטה ברבעון האחרון של שנת 2023 כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל".²⁵

²⁵ להרחבה אודות השפעות המלחמה על הפעילות בענף הבינוי ראו [פרק ח' בדוח בנק ישראל לשנת 2023](#).